

Závěrečné hodnocení boleradické Jarní Sešlosti v roce 2010

Krajská postupová přehlídka venkovských divadelních souborů Jihomoravského kraje se v Boleradicích konala již po čtvrté. Hostitelský soubor DS bratří Mrštíků a městys Boleradice se organizace zhostili s tradiční pohostinností. Nemohli se sice zaručit za počasí, zato však nabízeli dobrou diváckou odezvu. Hrát před zaplněným hledištěm je vždycky základem úspěchu. Děkujeme Vám, přátelé.

Přehlídka nabídla osm soutěžních inscenací a dvě nesoutěžní. Z regionálního pohledu šlo vlastně o přehlídku téměř celé jižní Moravy. Bylo zastoupeno širší Brněnsko, Vysočina a jeden soubor přijel až ze Znojemska. To umožňuje položit si otázku, jaké je tedy venkovské amatérské divadlo na jižní Moravě.

Odpověď nebude nijak překvapující. Hraje se hodně pro děti, z dramaturgického hlediska převládají komedie, nechybí však v České republice nijak hojně hudební divadlo. Najdeme zde monodrama, aktovky i větší plátna. Jako všude jinde se setkáme s dobrými herci a s nedostatkem režisérů. Režirující herci, členové souboru, nejsou žádnou bílou vránou. O tom, že tento experiment může přinést své ovoce, jsme se mohli přesvědčit v inscenaci Dobronínských Zmatkařů Cesar a Drana, kde v případě Vladimíra Mátyla šlo o úplně první režii. Nejlepší je, má-li soubor svého kmenového režiséra, jako je boleradická Alena Chalupová. Za zajímavost pokládám skutečnost, že v některých případech si titul vybrali samotní herci (Boleradická Zdeleka ne tak ošklivá jak se původně zdálo a Cesar a Drana v Dobroníně). Potěšující je, že v souborech nechybí mladí. Např. v DS Stodola Jiříkovic byli začínající dokonce v převaze. To je dobrá zpráva pro budoucnost. Mezi venkovskými soubory není neobvyklým jevem vícegenerační divadlo (a to tady ještě chyběla domácí inscenace Babička) včetně členů ve středním věku. To vytváří dobrou atmosféru, přispívá k přátelské partě. A to jeden z hlavních motivačních důvodů, proč se lidé věnují amatérskému divadlu. Dobšické národní divadlo bylo vůbec poprvé na nějaké přehlídce. Věřím, že byť je obšírnost hodnocení trochu překvapila a možná i zaskočila, pochopí, že účast na přehlídce je příležitostí zahrát si před cizím publikem, vidět jiné soubory a podívat se na svou inscenaci očima někoho jiného. Divadlo je přece komunikace a naučit se komunikovat o něm patří k základním dovednostem amatérského divadelníka.

Tři z osmi soutěžních inscenací bylo divadlem dospělých pro děti (čtvrtý titul Mrazík uváděný omylem pod označením ruská lidová pohádka byl ve skutečnosti určen pro dospělé). Tento procentní podíl z celkového počtu uváděných inscenací dosvědčuje, že tento druh divadla je v českém amatérském divadle početně velmi silný. Na druhé straně z hlediska umělecké úrovně je stále Popelkou. Z nějakého důvodu se totiž stále domníváme, že dělat divadlo pro děti je jednodušší než inscenovat divadlo pro dospělé. Opak je pravdou. Je to úkol více než zodpovědný. Boleradické inscenace tento horizont nepřekročily. Pro korektnost dodávám, že tuto zprávu píšu před uvedením Čmeldů souboru Basta Fidlí Valtice.

Z pěti činoherních opusů byla jedna inscenace vlastního autorského textu (Mrazík), jedna česká premiéra na amatérském jevišti současně světové dramatiky (Cesar a Drana), jedna světová klasika (Lumpacivagabundus), dvakrát byla zastoupena novodobá česká dramatika (Daněk a Smoljak-Svěrák). Možná, že Oldřicha Daňka, že řadí spíše mezi novější českou klasiku. Toto dramaturgické rozpětí je rozhodně zajímavé. Z hlediska žánru to až na Cesara a Dranu byly tři činoherní komedie, jedna hudební (Lumpacivagabundus jako fraška se zpěvy). U Mrazíka (Bezchibi Brtnice) je pojmenování žánru složitější. Jde o víceméně klipové lepoporelo, které pracuje s prvky činoherního, hudebního i pohybového divadla.

Inscenace stojí na ideově tematickém plánu, který vychází z výkladu dramatické předlohy a opírají se o herce jednající v souladu s tímto plánem v dramatických situacích. Jak složité je ve skutečnosti toto zdánlivě jednoduché paradigma, je možné dokumentovat na dvou velmi odlišných inscenacích. Monodrama romské ženy Cesar a Drana vypovídá na jednom lidském osudu o celém etniku a jejich odlišné, leč svébytné kultuře. Režisér se rozhodl nevsadit pouze na herecké schopnosti představitelky ženy a chtěl ji podpořit vizualizací postav z minulosti a také koně. Tímto to ve skutečnosti spíše zkomplikoval a místy znejasnil. Jiným příkladem je dramaturgická úprava Nestroyovy lidové komedie Lumpacivagabundus. Jde však o úpravu na druhou t.j. další úpravu už jednou podstatně upravené předlohy. Vložený úvod ve formě divadla na divadle rozehrávaný z hlediště dodává inscenaci obecný společenskokritický rozměr a znejasňuje celou motivickou výstavu včetně vyznění hry. O čem se hraje, není-li jasné, kdo a proč je lump, vandrák či vagabund a kdo a proč to zkoumá.

Není překvapivé, že jsme se setkali s řadou pozoruhodných hereckých výkonů. To je silná stránka českého amatérského divadla. Našli jsme je (dokonce několik) v úvodní boleradické inscenaci DS bratří Mrštíků Zdeleka ne tak ošklivá, jak se původně zdálo, v Dobronínské Cesar a Drana, v Lumpacivagabundus DS Stonařov i v Dobyti severního pólu CR Sívce.

Posledně uvedená inscenace stojí za samostatnou závěrečnou poznámku. CR Sívce je parta mladých mužů (především) a žen, kteří se rozhodli uvádět pouze hry Járy Cimrmana v provedení jaké vytvořili Smoljak – Svěrák a jejich divadlo. Vzali na sebe velké riziko, že budou pouhým plagiátem a že se jim nepodaří vytvořit vlastní verzi této originální a velmi osobité poetiky a autorsko-jevištního provedení. Po loňské Hospodě na mýtince přivezli Dobyti severního pólu. A tentokrát s takovou mírou vlastního osobnostního vkladu, že inscenace měla uvěřitelnou autenticitu, takže vypadala jako improvizace, přestože ve skutečnosti byla interpretací původní předlohy. Smekám, pánové.

Lenka Lázňovská, předsedkyně poroty